

HANKASALMEN KANSALAIPOISTO

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
2024–2027

Hankasalmi

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. LAINSÄÄDÄNTÖ	3
3. TOIMENPITEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI	4
3.1 Alueellinen tasa-arvo	4
3.2 Syrjintä ja esteettömyys	4
3.3 Opetuksen sisältö	5
3.4 Osallistaminen	5
3.5 Sitoutumattomuus	6
3.6 Sukupuolineutraaluis	6
3.7 Tiedotus	6
4. TASA-ARVOKYSELYN TULOSTEN YHTEENVETO	6
5. SEURANTA	7
6. LÄHTEET	8

1. JOHDANTO

Tasa-arvolain tarkoitus on sukupuolten tasa-arvon parantaminen, sukupuoleen perustuvan syrjinnän estäminen ja naisten aseman parantaminen erityisesti työelämässä. Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on turvata yhdenvertainen kohtelu ja estää syrjintä kaikenlaisilla perusteilla.

Hankasalmen kansalaisopisto on oppilaitoksena veloitettu laatimaan sekä tasa-arvosuunnitelma että yhdenvertaisuussuunnitelma, jotka edistävät oppilaitoksissa tehtävää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Suunnitelmat voidaan yhdistää yhteiseksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaksi. Koulutuksen järjestäjä vastaa, että oppilaitokset laativat toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman.

Kansalaisopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma työnantajan näkökulmasta noudattaa Hankasalmen kunnan yleistä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Hankasalmen kansalaisopiston tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisessa on osallistettu sekä kansalaisopiston työntekijöitä että opiskelijoita. Kysely on ollut avoinna 9.2.-4.3.2024 välisenä aikana. Webropolilla toteutettuun kyselyyn on voinut nimettömästi vastata sekä sähköisesti että paperisella lomakkeella. Kyselylinkki on ollut avoinna kunnan internet-sivuilla ja sosiaalisen median kanavissa. Paperiseen lomakkeeseen on voinut vastata Hankasalmen ja Konneveden kirjastoissa. Määräaikaan mennessä vastauksia tuli yhteensä 32 kappaletta.

2. LAINSÄÄDÄNTÖ

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) tuli voimaan 1.1.2015. Laissa kielletään syrjintä iän, alkupeuran, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella sekä säädetään yhdenvertaisuuden edistämistä. Yhdenvertaisuuslain noudattamista valvovat yhdenvertaisuusvaltuutettu, työsuojeluviranomaiset ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta.

Tasa-arvolain osittaisuudistus (1329/2014) tuli voimaan samanaikaisesti uuden yhdenvertaisuuslain kanssa. Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Lisäksi muut lait, esimerkiksi työsopimuslaki ja työturvallisuuslaki sisältävät häirintään, tasapuoliseen kohteluun ja syrjintäkieltoon liittyviä määräyksiä.

Laki vapaasta sivistystyöstä (1998/632): vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena

on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävä kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

3. TOIMENPITEET TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISEKSI

3.1 Alueellinen tasa-arvo

Hankasalmen kansalaisopiston toimialueena ovat Hankasalmen ja Konneveden kunnat. Opisto järjestää monipuolisia ja laadukkaita koulutuspalveluja tasapuolisesti Hankasalmen ja Konneveden kuntien asukkaille. Opisto järjestää osallistumismahdollisuuksia opetukseen sekä taajamissa että haja-asutusalueen kyläkunnilla, mikä parantaa alueellista tasa-arvoa.

Hankasalmen sivistyslautakunta päättää kansalaisopiston kurssien minimiosallistujamääristä. Harvaan asutuissa taajamissa ja kylissä kurssin toteuttaminen muuttuu haastavaksi, mikäli kurssien vaadittu minimiosallistujamäärä on liian korkea suhteessa alueen asukasmäärään. Hankasalmen kansalaisopisto tarkkailee opetuksen toteutumista taajamissa ja kylissä sekä ottaa vastaan palautetta ja ehdotuksia kurssien minimiosallistujamääristä. Kurssien minimiosallistujamäärän mitoituksella voidaan vaikuttaa alueellisen tasa-arvon toteutumiseen.

3.2 Syrjintä ja esteettömyys

Käyttäytymisen jokaista kansalaisopiston työntekijää ja opiskelijaa kohtaan tulee olla ystävällistä, asiallista ja kunnioittavaa. Sukupuoleen perustuvaa häirintää tai seksuaalista ahdistelua ei suvaita kansalaisopiston toiminnassa. Kansalaisopisto puuttuu asiaan, mikäli on syytä epäillä sukupuolista häirintää, epäasiallista käytöstä tai syrjintää.

Laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998, 7 §) edellyttää oppilaitoksia suorittamaan opetuksen arviointia. Hankasalmen kansalaisopistossa kerätään palautetta kursseista vuosittain opetuksen eri osa-alueilta siten, että kaikki opetusaineet tulevat palautekyselyn piiriin säännöllisin väliajoin. Kurssipalautteeseen voi vastata nimettömästi, mikä mahdollistaa tarvittaessa epäasiallisen kohtelun esiin tuomisen. Hankasalmen kansalaisopiston tavoitteena on olla matalan kynnyksen palvelu alueen ihmisille. Lähellä ihmistä toteutettavan toiminnan toivotaan madaltavan kynnystä yhteydenottoon, jolloin epäasialliseen toimintaan pystytään reagoimaan ennaltaehkäisevästi.

Kansalaisopiston opetus pyritään järjestämään mahdollisimman esteettömästi. Esteettömyydessä tulee huomioida esimerkiksi opetustilojen lisäksi myös mm. näkemiseen, kuulemiseen, ymmärtämiseen ja kommunikaatioon liittyvät asiat. Opetuksessa huomioidaan myös hygienia ja tuoksuyliherkkyys. Kansalaisopistolla ei ole omia toimitiloja, vaan opetusta järjestetään muiden toimijoiden tiloissa. Tämän vuoksi opetustilojen osalta ei saavuteta välttämättä täydellistä esteettömyyttä, mutta alueellisen tasa-arvon turvaamiseksi tilojen suhteen joudutaan käyttämään tapauskohtaista harkintaa.

Kansalaisopisto toimii yhteistyössä Hankasalmen vanhus- ja vammaisneuvostojen kanssa. Neuvostot työskentelevät Hankasalmella esteettömyyden edistämiseksi. Yhteistyön kautta saatu palaute ja tieto edistävät esteettömyyttä myös kansalaisopiston toiminnassa.

3.3 Opetuksen sisältö

Kansalaisopisto tarjoaa vapaata sivistystyötä koskevan lain mukaisesti – elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta – yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta monipuolisesti muun muassa eri taiteenalojen, liikunnan ja kieltenopiskelun osalueilla.

Koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kansalaisopiston opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa kurssitarjontaan asiakastoivein.

Kursseille ilmoittautuminen on mahdollista sekä puhelimitse että verkkopalvelussa ja myös henkilökohtaisesti. Opinto-ohjelma julkaistaan verkkosivuilla ja jaetaan postitse kaikkiin koteihin Hankasalmen ja Konneveden kuntien alueella, jotta se tavoittaisi kaikki kuntalaiset mahdollisimman tasapuolisesti.

Kursseille pyritään järjestämään ennakoivasti riittävä määrä aloituspaikkoja. Kurssien kysyntää tarkkaillaan, ja suosituimpien kurssien osalta etsitään joustavasti mahdollisuuksia järjestää opiskelupaikkoja mahdollisimman monelle.

Koulutuksen hinta vaikuttaa ihmisten mahdollisuuteen osallistua kansalaisopiston opetukseen. Laissa vapaasta sivistystyöstä (632/1998, § 24) todetaan, että opetuksesta voidaan periä kohtuullisia maksuja. Maltillinen hinnoittelu parantaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Hankasalmen ja Konneveden väestössä korostuu eläkeläisten osuus. Kunnissa yli 65-vuotiaiden osuus on noin kolmasosa väestöstä, mikä vaikuttaa kansalaisopiston opetustarjontaan. On tärkeää, että oppilaitos huomioi alueen asukkaiden tulotason ja asiakkaiden maksukyvyn, jotta kansalaisopiston palvelu on aidosti saavutettava. Opetushallitukselta on vuosittain haettavissa opintoseteliavustusta. Avustus omalta osaltaan parantaa alueen asukkaiden yhdenvertaisuutta. Opintoseteliavustuksella on mahdollista laskea tai poistaa kurssimaksuja seuraavien kohderyhmien osalta: työttömät, oppimisvaikeuksista kärsivät henkilöt, henkilöt, joilla ei ole perusopetuksen jälkeistä koulutusta sekä eläkeläiset.

3.4 Osallistaminen

Kansalaisopiston tarjonta laaditaan opiskelijoita kuunnellen. Vuosittain tehtävä palautekysely toteutetaan anonymisti, jolloin jokaisella kurssilaisella on mahdollisuus antaa palautetta avoimesti. Tämän lisäksi opisto ottaa vastaan palautetta ja kurssitoiveita puhelimitse, sähköpostitse ja kasvokkain ympäri vuoden.

3.5 Sitoutumattomuus

Hankasalmen kansalaisopiston toiminta on poliittisesti, aatteellisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta. Kansalaisopistotoiminnassa voidaan käsitellä yhteiskunnallisia asioita, mutta toimintaa ohjaavat tasapuolisuus ja yhdenvertaisuus.

3.6 Sukupuolineutraalius

Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän tavoitteellinen ja suunnitelmallinen ennaltaehkäisy koskee myös oppilaitoksia ja niiden tasa-arvosuunnittelua. Kansalaisopisto rohkaisee henkilöstöä ja opiskelijoita välttämään sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia. Lähtökohtaisesti kansalaisopiston opetus on kaikille avointa sukupuolesta riippumatta. Sukupuoleen perustuvaa häirintää tai syrjintää ei suvaita kansalaisopiston toiminnassa.

3.7 Tiedotus

Tiedotus ja tiedonkulku ovat tärkeitä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä tekijöitä. Henkilöstön ja opiskelijoiden kaikilla tasoilla tulee saada tietoa heitä koskevista asioista ja suunnitteilla olevista asioista. Kansalaisopisto käyttää viestinnässään monipuolisesti tiedotuskanavia ja huolehtii siitä, että tarpeellinen tieto tavoittaa myös sähköisten kanavien ulottumattomissa olevat opiskelijat ja työntekijät.

4. TASA-ARVOKYSELYN TULOSTEN YHTEENVETO

Kansalaisopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimisessa osallistettiin Hankasalmen ja Konneveden kuntalaisia. Kaikille avoin kysely toteutettiin sähköisenä verkkolomakekyselynä sekä paperilomakkein keväällä 2024. Kyselyyn saatiin yhteensä 32 vastausta.

Valtaosa kyselyyn vastanneista arvioi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuneen Hankasalmen kansalaisopistossa nykyisellään joko hyvin tai melko hyvin (yhteensä 78 % vastauksista). Viidesosa vastaajista ei osannut ottaa asiaan kantaa (22 %), eikä kukaan kokenut tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuneen melko huonosti tai huonosti.

Kyselyssä tiedusteltiin tarkentavasti, onko vastaajan kohdalla tullut esiin syrjintätapauksia tai onko vastaaja todistanut tasa-arvoa tai yhdenvertaisuutta loukkaavia tapauksia kansalaisopistossa. Vain yksi kysymykseen vastanneista oli vastannut myöntävästi, mutta vastaaja ei ollut tarkentanut, millaisesta tapauksesta oli kyse. 30 muuta vastaajaa eivät olleet kohdanneet syrjintää tai tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta loukkaavia tapauksia.

Kyselyn viimeiseen, vapaa sana –osioon, saatiin neljä vastausta, joista kahdessa tuli esille konkreettinen näkökohta. Yksi vastaaja nosti esiin kokemansa epätasa-arvon puhelinilmoittautumisen ja verkkoilmoittautumisen alkamisen eriaikaisuudesta johtuen. Vastaajan mielestä käytäntö asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan sen perusteella, onko nettiasiointi heille

tuttua ja mahdollista vai ei. Toinen vastaaja ilmaisi mielipiteensä monitoimitalon kuntosalista, jonka kokee varustellun miesten tarpeisiin. Vastaaja toivoi kuntosalin varustelussa huomiotavan paremmin esimerkiksi ikäihmiset. Monitoimitalon kuntosalin varustelu on kunnan liikuntapalveluiden vastuulla, mutta toimii kansalaisopiston liikuntaryhmien opetuspaikkana.

5. SEURANTA

Hankasalmen kansalaisopistossa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman käsittely on henkilöstön osalta osa yhteistoimintaa ja työsuojelun toteutusta. Tasa-arvotilannetta seurataan vuosittain muun muassa henkilöstökertomuksen raportoinnin yhteydessä. Opiskelijoiden osalta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista tarkkaillaan vuosittaisen palautekyselyn yhteydessä sekä muun saadun palautteen pohjalta.

6. LÄHTEET

Hankasalmen kunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

(Hankasalmen kunnanhallitus 2023, § 160)

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (osittaisuudistus 1325/2014)

[Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986](#)

Laki vapaasta sivistystyöstä

[Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998](#)

Yhdenvertaisuuslaki

[Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014](#)